

ביאור הדף מסכת בבא בתרא דף קס"ז

אמר אב"י שאדם שרוצה לחתום על נייר כדי להראות לבית הדין כיצד נראית חתימת ידו, לא יחתום בסוף הדף, כיון שאז יתכן שאדם שאינו הגון ימצא את הדף ויכתוב בו שטר חוב מעל החתימה, ואף שלא חתומים על הדף עדים, שנינו במשנה שניתן לגבות ממנו לכל הפחות מנכסים בני חורין.

ומביאה הגמרא מעשה במוכס שבא לפני אב"י וביקש ממנו שיראה לו כיצד נראית חתימת ידו וכאשר יעברו החכמים דרכו הוא ויציגו לו חתימה של אב"י שמאשר שהם תלמידי חכמים הוא יפתור אותם ממכס.

וחתם לו אב"י בראש הנייר, והוא ניסה להזיז את הדף כדי שחתימת אב"י תהיה בהמשך הנייר, אך אמר לו אב"י שכבר קדמוך חכמים שאמרו שלא יחתום אדם בסוף הנייר אלא רק בתחילתו.

ואמר אב"י שלא יכתוב אדם בסוף שורה את המילים משלוש ועד עשר, שמא יוסיף ויזייף המלווה ויהפוך את המילה שלוש לשלושים וארבע לארבעים וכן הלאה.

ואם בכל זאת יצאה אחת מהמילים האלו בסוף שורה, יוסיף הסופר ויכתוב את סכום ההלוואה בשטר עוד פעמיים או שלושה נוספות, כדי שיהיה ברור מהשטר מה הסכום ולא יהיה אפשר לזייף.

מביאה הגמרא מעשה בשטר שהיה כתוב בו שאדם מכר לחבירו שלישי בפרדס, והקונה מחק חלק מהאות ב' במילה בפרדס, כך שכעת כתוב בשטר שלישי ופרדס, ומשמע שכל הפרדס מכור, והלך לפני אב"י לתבוע שיקבל את כל הפרדס, ושאל אותו אב"י מדוע יש רווח גדול ליד האות ו' וכפתוהו עד שהודה שזייף.

מעשה נוסף מביאה הגמרא באדם שהחזיק שטר שהיה כתוב בו שאדם מכר לו את חלקם של ראובן ושמעון אחיו, וכתב לו אותו המוכר מנת ראובן ושמעון אחי מוכר לך. ולאותו מוכר היה אח נוסף ששמו אחי, והוסיף אותו קונה ו' ליד המילה אחי כך שהיה כתוב מנת ראובן ושמעון ואחי, ובא לפני אב"י לתבוע את חלקו של אותו האח, ושאל אותו אב"י מדוע האות ו' במילה ואחי כל כך דחוקה, וכפתוהו עד שהודה שזייף.

מעשה נוסף מביאה הגמרא באדם שהחזיק שטר שהיו חתומים עליו רבא ורב אחא בר אדא, ובא עם השטר לפני רבא, ואמר רבא שאכן זו חתימתי אבל מעולם לא חתמתי על שטר יחד עם רב אחא בר אדא וכפתוהו עד שהודה שזייף.

ושאל אותו רבא שאמנם את חתימתי אני מבין שהצלחת לזייף, אבל כיצד הצלחת לזייף את חתימתו של רב אחא בר אדא שידו רועדת.

והשיב לו שהוא הניח את ידו על חבל הנטוי על הנהר שהוא רועד, או על דלי הקשור בחבל שבו דולים מים מהבאר, שהם רועדים, ואז חתם.

משנה. כותבין גט לאיש אף שאין אשתו עמו, והשובר לאשה שקיבלה את כתובתה מבעלה אף שאין בעלה עמה, ובלבד שיהא מכירן. **ועל** הגט והשובר הבעל משלם את שכר הסופר.

עמוד ב'

וכותבין לווה שטר הלוואה שהוא לווה כסף מהמלווה אף שאין המלווה עמו, אבל אין כותבין למלווה עד שיהא לווה עמו. ובשטר הלוואה הלוח נותן את שכר הסופר.

כותבין שטר למוכר אף שאין לוקח עמו, ואין כותבין ללוקח עד שיהא מוכר עמו, והלוקח משלם את שכר הסופר.

אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם, והחתן נותן את שכר הסופר. ואין כותבין שטר אריסות וקבלנות אלא מדעת שניהם, והמקבל נותן את שכר הסופר. ואין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה בי"ד אלא מדעת שניהם, ושניהם נותנין שכר. אך רשב"ג אומר שכותבים לשניהם שני שטרות ונותנים לזה בעצמו ולזה בעצמו.

גמרא. במשנה התבאר שכותבים גט לבעל בלא האשה ושובר לאשה בלא הבעל רק אם מכירים אותם. ושואלת הגמרא מדוע צריך להכיר אותם, וביאר רב יהודה בשם רב שצריך שיכיר את שם האיש בגט והאשה בשובר כדי שלא יבוא אדם אחר ויאמר ששמו כשם הבעל ויתן לאשה את הגט אפילו שבעלה לא גירש אותה והיא אינה מגורשת, או שתבוא אשה ותאמר ששמה כשם האשה, ויתן אחר כך לבעל את השובר כאילו הוא כבר שילם לאשה את הכתובה.

ומספרת הגמרא שרב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חנינא ישבו וישב אביי לפנייהם, והסתפקו מדוע מספיק שידע הסופר את שם הבעל בלבד ולא צריך שידע גם את שם האשה, הרי יתכן שיבוא אדם שאינו בעלה של האשה ששמו כשם בעלה ויכתבו לו גט ויתן אותו לאותה האשה שתגבה עמו כתובתה שלא כדון, וכן באשה שכותבים לה שובר, מדוע מספיק שידעו רק את שמה, הרי אולי תבוא אשה ששמה כשם האשה ויכתבו לה שובר ויתן אותו לבעלה של אותה האשה שלא כדון.

ואמר להם אביי שכוונת רב הייתה שצריך שיכירו גם את שם האיש וגם את שם האשה.

ועדיין שאלו מדוע לא חוששים לשני אנשים באותה העיר ששמן זהה, ואף שם נשותיהם זהה, ויכתבו לאחד גט כי מכירים אותו, אך הוא יביא את הגט לאשתו של השני.

ואמר רב אחא בר הונא, שרב אמר שבאופן כזה שיש ב' ששמן זהה באותה העיר, אין אחד מהם יכול לגרש את אשתו אלא בפני השני.

ועדיין שאלו מדוע לא חוששים שאדם ילך לעיר אחרת שאין מכירים אותו ויאמר ששמו כשם הבעל של האשה, וכגון ששמו של הבעל יוסף בן שמעון, והוא ילך לעיר אחרת ויאמר שקוראים לו יוסף בן שמעון ויכתבו לו גט, ואז ישלח אותו לאשתו של יוסף בן שמעון. (ואף יאמר ששם אשתו כשמה של האשה תוס').

ואמר להם רב הונא בר חנינא שרב אמר שכל שהוחזק שמו בעיר שלשים יום אין חוששין לו שזה אינו שמו, כי אדם לא משנה את שמו לזמן מרובה שמה יתגלה.

ואם לא הוחזק בעיר שלושים יום, אביי אמר שבדקים אותו אם קוראים לו באותו השם ועונה, ואם כן כותבים לו גט, אך רב זביד אמר שרמאי נזהר ברמאותו ולכן אין כותבים לו גט כלל אם הוא בעיר פחות משלושים יום.

מספרת הגמרא שהיה שובר של כתובה שכתוב בו שהבעל שילם את הכתובה לאשה, והיה חתום עליו כעד רב ירמיה בר אבא, ובאה לפניו אותה האשה ואמרה לו שכאשר חתמת על השטר שהבעל שילם לי את הכתובה, הבעל לא בא איתי אלא עם אשה אחרת, ואני לא קיבלתי את כתובתי.

ואמר לה רב ירמיה שבתחילה הוא חשב שאכן היא אינה אותה האשה, אבל אמרו לו העדים האחרים שהיו שם, שזו אותה האשה, אלא שהיא הזקינה וקולה התבגר.

ואמר אביי שאף שאמרו חכמים שעד אינו יכול לחזור בו, וכיון שהגיד את עדותו שוב אינו חוזר ומגיד עדות אחרת, באופן כזה של תלמיד חכם שאין דרכו להתבונן בנשים, מה שאמר לפני שדקדק בה אינו כלום, ולכן מה שאמר שאכן זו היא אין זו חזרה מדבריו הראשונים שחשב שזו אינה היא.

